

Kv Tegnér 2 och 7

RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk schaktningsövervakning 2020
Linnea Lidh

Titel: Kv Tegnér 2 och 7

Författare: Linnea Lidh

Kulturmiljörapport: 2021:13

Omslagsbild: Bild taget på Östgöta Nation, sett från väster.

Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	3
Genomförande och resultat.....	4
Kulturlagerstatus	5
Förslag på fortsatta åtgärder	5
Administrativa och tekniska uppgifter.....	6
Referenser.....	7

Sammanfattning

- Med anledning av att Östgöta Nation i Lund skulle schakta för en kantbalk till ett miljöhus samt sätta ett fundament till en utrymningstrappa genomförde Kulturens arkeologer i Lund en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (Lst. Dnr. 431-23194-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0069).
- Kvarteret Tegnér ligger i nordöstra delen av Lunds medeltida stadsområde och gatorna kring det oregelbundna kvarteret har medeltida ursprung (Andrén 1980:48). Västra sidan av kvarteret låg nära Domkyrkan och Lundagård medan den östra sidan hade en annan karaktär och låg ut mot bakgator där korna leddes ut till betet. Högt uppsatta tjänstemän inom kyrkan eller akademien bebodde den stora tomt som fanns i den västra kvartersdelen under 1700-talet och tidigare (Bevaringskommittén 1983:179).
- Kv Tegnér 2 har flera gånger undersökts arkeologiskt till skillnad från Kv Tegnér 7. De resultat som framkommit vid dessa undersökningar visar både tidigmedeltida lämningar såväl som sentida byggnadslämningar.
- På fastigheten Tegnér 2 lyftes ett betongfundament undan och sedan schaktades 0,20 m bärlager bort på en yta av 3x2,5 m. Enbart bärlager av sand och grus framkom, inga äldre kulturlager påverkades.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att Östgöta Nation i Lund skulle schakta för en kantbalk till ett miljöhus samt sätta ett fundament till en utrymningstrappa genomförde Kulturens arkeologer i Lund en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (Lst. Dnr. 431-23194-2019, Kulturens projektnr. A_2019_0069). Undersökningsområdet ligger i nordöstra delen av Lunds medeltida stadsområde, inom fornlämning RAÄ Lund 73:1.

Fornlämningsmiljö

Kvarteret Tegnér ligger i nordöstra delen av Lunds medeltida stadsområde och gatorna kring det oregelbundna kvarteret har medeltida ursprung (Andrén 1980:48). Enligt Anders Andréns tomtrekonstruktion av Lund år 1500 ligger undersökningsområdet inom tomt nr 54. Tomten är sannolikt den samma som kaniken Trugot donerade till domkyrkans byggnadsfond i 1300-talets början. Tomten arrenderades år 1594 sedan på "evig tid" av kaniken Christen Nielsen och hans hustru Karine Bartelsdatter. År 1667 ägdes marken av Sören Jenesen (Andrén 1984:74).

Gatorna har samma sträckning som vid medeltiden men några av dem har dock bytt namn under årens lopp. Västra sidan av kvarteret ligger nära Domkyrkan och Lundagård medan den östra sidan hade en annan karaktär och låg ut mot bakgator där korna leddes ut till betet. Högt uppsatta tjänstemän inom kyrkan eller akademien bebodde den stora tomt som fanns i den västra kvartersdelen under 1700-talet och tidigare. År 1853-54 uppfördes en ny huvudbyggnad (Vita Huset) samt en uthuslänga (Allmogehallen) som står än i dag inne på Kulturens område (Bevaringskommittén 1983:179).

Östra delen av kvarteret var under 1700-talet uppdelat i två tomter, men detta kom att förändras under 1800-talet då området förtätades och sju tomter styckades upp på samma yta. Detta förstärkte ytterligare skillnaderna mellan de två sidorna av kvarteret. Den byggnad som idag står på Kv Tegnér 2 uppfördes år 1958, i samband med detta revs två tvåvåningshus på platsen som byggts år 1854 respektive år 1863. I Kv Tegnér 7 uppfördes ett hus år 1880 ut mot Stora Algatan som ligger söder om kvarteret (Bevaringskommittén 1983:179, 182, 185).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Kv Tegnér 2 har vid flera gånger undersökts arkeologiskt till skillnad från Kv Tegnér 7. De resultat som framkommit vid dessa undersökningar visar både tidigmedeltida lämningar såväl som sentida byggnadslämningar. Detta kan bero på att kvarteret genomgick omfattande utbyggnationer under 1800-talet då staden förtätades. Här följer ett urval av de undersökningar och resultat som dokumenterats i kvarteret genom åren, med information hämtad från Kulturens LA-arkiv.

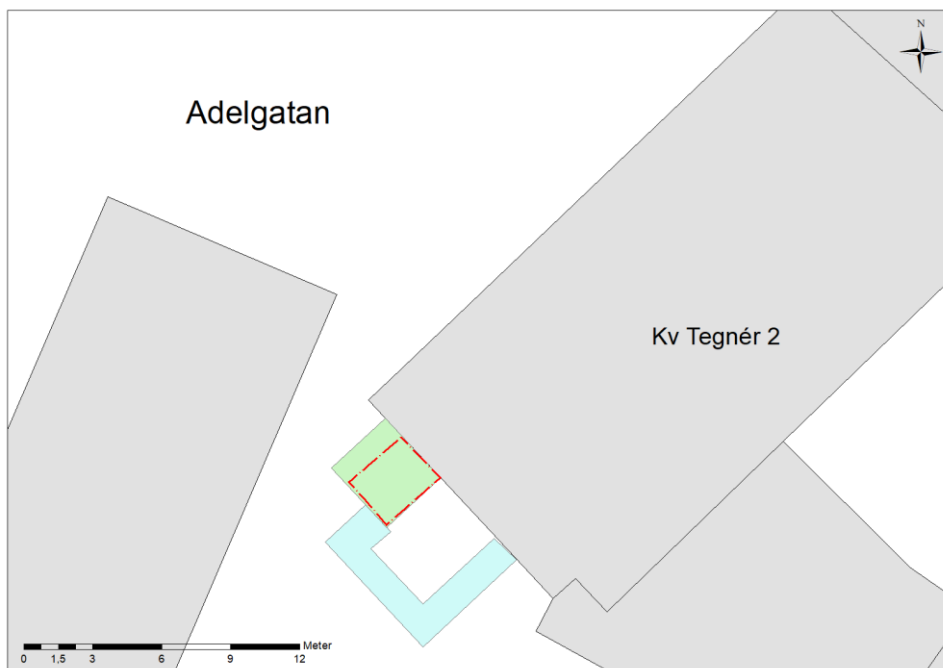
År:	Fastighet och iakttagelser:
1929	I Kv Tegnér 1. Grundgrävning vid Vita Huset. Fynd av bl a mynt, spännen, knapp, nyckel, knivar, stylus, kammar, spelbricka och keramik. Möjligen tyder fynden på att ett kanikresidens funnits i området.
1946	I Kv Tegnér 1. Grävning för skorsten vid Hylla smedja. Stenläggning påträffades 0,90 m under marknivån samt delar av en trolig stenbrunn 0,30 m under marknivån.
1958	I Kv Tegnér 1. Vid uppförandet av Västra Vrams prästgård i nordöstra delen av tomt framkom en stenbrunn.
1958	Grundgrävning för fastigheten i Kv Tegnér 2. I Moränen kunde flera gropar och brunnar iaktas. Daterade till medeltiden.
1960	I Kv Tegnér 1. Grundgrävning för textilhallen. Vid den arkeologiska förundersökningen utfördes sektionsuppmätningar samt planinmätning av anläggningar såsom brunnar,

	husgrunder, vattenrännor och gropar. Ett ca 0,80 -1,20 m tjockt tegelfritt lager, sannolikt tidigmedeltida, dokumenterades i de södra och östra sektionerna. I norr dokumenterades ett tegelförande myllager ända ner till den gula moränleran. Fyllningarna i groparna var tegelfria och sannolikt tidigmedeltida. Det finns ingen rapport från undersökningen, men i en tidningsartikel menar arkeologen Ragnar Blomqvist att undersökningsresultaten var överraskande då fynden avslöjade en ganska stor medeltida bebyggelse och att det inom tomten fanns bebyggelse redan under 1100-talet.
1994	Kv Tegnér 1, arkeologisk slutundersökning. Flera bebyggelsefaser kunde konstateras. Under 1000-talet användes troligen området främst för bete, för att under 1100-talets början utnyttjas mer intensivt, vilket flera gropar och brunnar indikerar. Senare delen av 1100-talet expanderade bebyggelsen österut. Ett bostadshus på stensyll och troligen uppfört i stavverks- eller skiftesverksteknik påträffades, samt ett lergolv och resterna efter en kupolugn. En grophusliknande byggnad framkom, troligen ett förrådshus. En stenläggning samt en flätverksbrunn ingick i gårdskomplexet. 1200-talet innebar expansion av bebyggelsen norrut. En byggnad uppförd på stensyll påträffades och troligen var det en korsvirkeskonstruktion med lerklining. Ett lergolv och en härd eller ugn påträffades i byggnaden. Byggnaden förstördes i en brand och återuppfördes därefter. Byggnaden hade fungerat som verkstadslokal för ben- och hornverksamhet och en avfallsgrop påträffades i närheten med verkstadsspill. Bebyggelsestrukturen förändrades fullständigt under 1300-talet inom det undersökta området. Istället för ett myller av byggnader påfördes istället nya jordmassor som utfyllnad och utjämning. Endast en byggnad konstaterades på området. Byggnaden var enkel med jordstampat golv och troligen rör det sig om en ekonomibyggnad. De skriftliga källorna omtalar att ett kanikresidens fanns på platsen vid medeltidens slut, exakt var är dock oklart.
2011	I kv Tegner 2 genomfördes en förundersökning med anledning av planerad nybyggnation. Lämningar i form av nedgrävningar, brunnar samt huslämningar från tidig- och högmedeltid. Avsaknaden av senmedeltida och efterreformatoriska material tyder på att det möjligen skett en avröjning på platsen vid någon tid.
2015	Geoteknisk undersökning i fastigheten Kv Tegnér 2, i anslutning till undergången på Kulturen samt en provgrop vid Allmogehallen. Inga medeltida lämningar beröres vid den aktuella undersökningen.
2017	Kv Tegnér 2. I båda schakten berördes bara omrörda massor och moderna bärlager ned till ca 0,80 djup. Därunder dokumenterades flera välbevarade kulturlager, fyllningar i nedgrävningar, en ränna samt ett lergolv. De äldsta lämningarna bestod av tre nedgrävningar vars funktioner inte kunde fastställas. Fyllningarna i dem bestod till stora delar av avfall förknippat med horn- och behantverk. Dessa skars av en ränna vars sträckning kan indikera att det rör sig om en tomtgräns. Däröver dokumenterades ett påfört kulturlager som tycks ha varit ett underlag för ett lergolv. Moränlera påträffade ca 1,50 m under markytan.

Genomförande och resultat

Längst södra fasaden på fastigheten på kv Tegnér 2 lyftes ett betongfundament bort och sedan schaktades 0,20 meter bärlager på en yta av 3×2,5 meter. Enbart bärlager av sand och grus framkom, inga äldre kulturlager påträffades vid undersökningen.

Det balkkantsschakt som skulle grävas för ett miljöhus blev aldrig genomfört då bygglov inte fanns.

Figur 2. Planerat trappfundament i grönt och schakt för kantbalk i blått. Utförd schaktning markerat i rött.
© Lantmäteriet

Kulturlagerstatus

Endast bärlager framkom vid schaktningsarbetet.

Förslag på fortsatta åtgärder

Inga fortsatta åtgärder behövs, arbetet är slutfört.

Figur 3. Schaktad yta för brandtrappa, sett från sydväst.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-23194-2019
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2019_0069
Trakt/kvarter/fastighet	Kv Tegnér 2 och 7
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Uppförande ett miljöhus och en utrymningstrappa
Uppdragsgivare	Östgöta Nation
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linnea Lidh
Övrig personal	-
Fältarbetstid	2020-02-10 – 2021-05-20
Fälttid, arkeolog, tim	1 h
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m²	7,5 m ²
Kubik, m³	1,5 m ³
Schaktmeter, m	-
Fyndmaterial	Inga fynd tillvaratogs
Ritning, dokumentation	1 st A3 ritfilm: 1 planritning skala 1:100, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	4 digitala fotografier
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Kv Tegnér 2 och 7

Referenser

Andrén, A. 1980. Lund. *Medeltidsstaden 26*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. I: *Medeltidsstaden 56*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Bevaringskommittén. 1983. *Lunds stadskärna*. Bevaringsprogram Krafts rote. Lund.

2021

- 2021:1 Botanicum 15, Lund. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Aja Guldåker.
- 2021:2 Hustoftagårdens halmtak. Hustofta 3:6. Höganäs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2020. Henrik Borg.
- 2021:3 Kv Paradis 51, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018. Adam Hultberg.
- 2021:4 Hörby kyrka, Hörby socken, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:5 Sankt Måns 21. /RAÄ Lund 73:1/. Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad & kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning samt. schaktningsövervakning 2020. Sofia Lindberg.
- 2021:6 Kv Sankt Thomas 39, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, geoteknik 2018. Aja Guldåker.
- 2021:7 Clemenstorget. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.
- 2021:8 Kv Myntet 10, Lund. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:9 Kv Domkyrkan 1, Lund Ändring av västportalens trappa på Lunds Domkyrka. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ Lämningsnr L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2010. Gertie Ericsson.
- 2021:10 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:11 Lunds Domkyrka, södra korsarmens trappa och fasader. Lunds stad och kommun, Skåne län. Byggnadsarkeologisk undersökning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:12 Glemmingebro medborgarhus. Glemminge 137:1. Ystads kommun, Skåne län. Byggnadsminnesutredning 2021. Henrik Borg.
- 2021:13 Kv Tegnér 2 och 7. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.